

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 7วช. (ด้านการพยาบาล)

เรื่อง ที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยโรคกระดูกต้นขาส่วนคอหักที่ได้รับการผ่าตัด

เปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เรื่อง การเพิ่มศักยภาพในการรักษา ป้องกัน ส่งเสริมฟื้นฟูผู้ป่วยหลังผ่าตัด

เปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

เสนอโดย

นางฉัฐริตา ปัญญาคม

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 6 ว

(ตำแหน่งเลขที่ รพต. 387)

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลตากสิน

สำนักการแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 25 วัน (ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2549 ถึงวันที่ 3 ตุลาคม 2549)
3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

ความรู้ทางวิชาการ

1. ภาวะกระดูกต้นขาส่วนคอหัก

คำจำกัดความ

กระดูกต้นขาส่วนคอหัก หมายถึง การที่กระดูกต้นขาส่วนคอ แตก และแยกออกจากกัน โดยเด็ดขาด หรือยังมีส่วนที่ติดกันอยู่ เนื่องจากแรงที่มากระทำต่อกระดูกต้นขาส่วนคออย่างแรง หรือจากการที่กระดูกนั้นมีพยาธิสภาพอยู่ก่อนแล้ว ทำให้กระดูกนั้นเปราะบางและหักง่าย (มรรยาท ณ นคร, 2543 :64)

อุบัติการณ์

กระดูกต้นขาส่วนคอหัก พบได้บ่อยในสตรีสูงอายุที่ได้รับอุบัติเหตุเพียงเล็กน้อย เช่น ลื่นล้ม ถือเป็นกระดูกหักที่มีพยาธิสภาพ คือ ภาวะกระดูกพรุน (osteoporosis) พบว่าอายุของประชากรสูงขึ้น ทำให้มีอุบัติการณ์เพิ่มขึ้นผู้ป่วยร้อยละ 90 เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-80 ปี (วิวัฒน์ วนะวิศิษฐ์ และคณะ, 2547: 170)

อาการและอาการแสดง

ผู้ป่วยที่คอกระดูกต้นขาหักและชิ้นหักมีการเลื่อนจากที่ จะไม่สามารถยืนหรือเดินได้ ขาจะดูสั้นลงและอยู่ในลักษณะบิดหมุนออกนอก มีอาการกดเจ็บรอบ ๆ ข้อสะโพก หากขยับเขยื้อนข้อสะโพก จะทำให้ปวดมากขึ้น ในกรณีที่กระดูกหักแต่ไม่มีการเลื่อนจากที่ของชิ้นหัก ผู้ป่วยอาจสามารถยืนเดินได้บ้าง แต่จะมีอาการปวดขัดที่สะโพกหรือบริเวณต้นขา

การรักษา

1. การดูแลเบื้องต้น

1.1 ประเมินสภาพทั่วไปของผู้ป่วย เพื่อประเมินความพร้อมก่อนผ่าตัด

1.2 ดึงถ่วงน้ำหนักที่ขา (skin traction หรือ Buck's traction) ไว้ชั่วคราว เพื่อลดอาการปวดและป้องกันการเคลื่อนของรอยหัก

2. การทำผ่าตัด

ผู้ป่วยที่สภาพร่างกายทั่วไปพร้อมสำหรับการผ่าตัดใหญ่ นิยมทำการผ่าตัด เนื่องจากสามารถลดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ได้มากกว่าและให้ผลการรักษาที่ดีกว่า

2.1 ผ่าตัดยึดตรึงกระดูกที่หัก (open or closed reduction with internal fixation)

2.2 ผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม (hemiarthroplasty)

2. กระบวนการพยาบาลและการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวม

กระบวนการพยาบาลหมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในการกำหนดและให้บริการสุขภาพแก่ผู้ป่วยและครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อดำรงภาวะสุขภาพดี แก้ไขความผิดปกติ และส่งเสริมพัฒนาการตามวัยและตามศักยภาพที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถดำรงภาวะสุขภาพดี มีศักยภาพในการดูแลตนเองและดำเนินบทบาทของตนเองในครอบครัวอย่างสมบูรณ์

แนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงาน

1.แบบประเมินภาวะสุขภาพผู้ป่วยตามกรอบแนวคิดของการประเมินภาวะสุขภาพ 11 แบบแผนของมาร์จอร์รี่ กอร์ดอน (Majorjy Gordon)

2.แนวคิดการวินิจฉัยการพยาบาล

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลของผู้ป่วย ต้องมีข้อมูลที่เชื่อถือได้สนับสนุนอย่างเพียงพอ บอกแนวทางการพยาบาลได้ และแนวทางการพยาบาลนั้น สามารถจัดการได้อย่างอิสระหรือกึ่งอิสระเป็น ข้อความที่สามารถกำหนดได้ทั้งทางบวกและทางลบ การกำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลสามารถ กำหนดได้ทั้งเหตุการณ์ที่กำลังเกิด เสี่ยงต่อการเกิดหรืออาจจะเกิด

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

ข้อมูลทั่วไปของกรณีศึกษา หญิงไทยอายุ 72 ปี สถานภาพคู่ นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพ แม่บ้าน รายได้ของครอบครัว 15,000 บาทต่อเดือน ภูมิลำเนาอยู่ตำบลสาวะถี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ไข้หวัดใหญ่ในโรงพยาบาลเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2549 ไข้หวัดใหญ่ในชุมชนเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2549 การวินิจฉัยโรคครั้งแรก หัวกระดูกต้นขาส่วนคอหัก (Closed Fx.neck of Rt.Femer) การวินิจฉัยโรคครั้งสุดท้าย หัวกระดูกต้นขาส่วนคอหัก (Closed Fx.neck of Rt.Femer) ได้รับการผ่าตัด Austin moor Hip prosthetic Replacement Rt.hip เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2549

การรักษา

ได้รับการรักษาโดย การดื่มน้ำหนักบริเวณขาข้างขวา ด้วยน้ำหนัก 3 กิโลกรัม และให้ ยา Paracetamal ขนาด 500 มิลลิกรัม รับประทานครั้งละ 2 เม็ด ทุก 4-6 ชั่วโมงเวลาปวด หรือมีไข้ ส่งประหมเตรียมผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมแบบออสตินมัวร์ บริเวณสะโพกข้างขวาในวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2549 เวลา 09.00 น.ให้ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณสะโพกข้างขวา จองเลือด 1 ยูนิตเพื่อใช้ในวัน ผ่าตัด ก่อนวันผ่าตัดให้งดอาหาร น้ำ และยาทางปากทุกชนิดหลังเที่ยงคืน ให้สารน้ำชนิด Dextrose 5% in ½ normal saline 1,000 มิลลิลิตร ทางหลอดเลือดดำหยดในอัตรา 80 มิลลิลิตรต่อชั่วโมงเข้าวันไปผ่าตัดเตรียม สายสวนปัสสาวะเบอร์ 16 ถูกรองรับปัสสาวะ นำไปห้องผ่าตัดขอระบายสุญญากาศ 1 ขวดยา Cefazolin ขนาด 1 กรัม ทางหลอดเลือดดำ ถ่ายปัสสาวะก่อนไปห้องผ่าตัด

การพยาบาล

ปัญหาที่ 1 ไม่สุขสบายเนื่องจากปวดบริเวณสะโพกข้างขวา

ข้อมูลสนับสนุน ผู้ป่วยบอกปวดบริเวณสะโพกข้างขวาให้คะแนนความปวดระดับ 6

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยมีความสุขสบายและอาการปวดบริเวณสะโพกข้างขวาทุเลาลง

เกณฑ์การประเมินผล ผู้ป่วยบอกปวดบริเวณสะโพกข้างขวาลดลงให้คะแนนความปวดระดับ 3

กิจกรรมการพยาบาล

1. ประเมินความเจ็บปวด ลักษณะปวด ระยะเวลา ความบ่อยครั้งของอาการปวด
2. จัดท่านอนที่สุขสบาย
3. ช่วยเหลือผู้ป่วยในการลดความเจ็บปวด
4. แนะนำให้ผู้ป่วยพูดคุยกับผู้ป่วยข้างเตียง อ่านหนังสือหรือฟังธรรมะ เพื่อผ่อนคลาย
5. ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ
6. ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับยาบรรเทาปวดตามแผนการรักษา

การประเมินผล (วันที่ 9 กันยายน 2549 เวลา 20.00 น.)

ผู้ป่วยบอกปวดบริเวณสะโพกข้างขวาลดลง ให้คะแนนความปวดระดับ 3

สรุป ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขบางส่วน ยังคงให้การดูแลต่อไป

ปัญหาที่ 2 วิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะกระดูกต้นขาส่วนคอหักที่บริเวณสะโพกข้างขวา

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยบอกว่ากลัวไม่หาย กลัวเดินไม่ได้
2. ผู้ป่วยบอกว่านอนไม่หลับ สีหน้าแสดงความวิตกกังวล

จุดประสงค์การพยาบาล คลายความวิตกกังวลและเข้าใจถึงสภาวะความเจ็บป่วยของตนเอง

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยมีความมั่นใจว่าหลังได้รับการรักษาแล้ว จะสามารถเดินได้ปกติ
2. ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล สามารถนอนหลับพักผ่อนได้ประมาณ 6 ชั่วโมง

กิจกรรมการพยาบาล

1. สร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้ป่วย พูดคุยด้วยท่าที่เป็นมิตร
2. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงสภาวะการเจ็บป่วย
3. เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยระบายความวิตกกังวล
4. กระตุ้นให้ผู้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ พูดปลอบโยนและให้กำลังใจผู้ป่วย

การประเมินผล (วันที่ 9 กันยายน 2549 เวลา 20.00 น.)

1. ผู้ป่วยมีความรู้สึกมั่นใจว่าหลังจากที่ได้รับการรักษาจะสามารถกลับมาเดินได้ปกติ
2. ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล สีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสนอนหลับพักผ่อนได้ประมาณ 6 ชั่วโมง

สรุป ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขแล้ว

ปัญหาที่ 3 มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด

ข้อมูลสนับสนุน ผู้ป่วยถามว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร ทั้งก่อนและหลังผ่าตัด สีหน้าแสดงความวิตกกังวล ผู้ป่วยไม่มีประวัติเคยได้รับการผ่าตัดมาก่อน

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยคลายความความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด

เกณฑ์การประเมินผล ผู้ป่วยตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัด ได้ถูกต้อง สีหน้าคลายความวิตกกังวล

กิจกรรมการพยาบาล

1. สร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้ป่วย เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้ซักถาม
2. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวิธีการผ่าตัด
3. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบเกี่ยวกับการเตรียมร่างกายทั่วไป
4. ผู้ป่วยทราบเกี่ยวกับการเตรียมร่างกายเฉพาะที่ ในตอนเย็นวันก่อนผ่าตัด
5. สอนวิธีปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการหายใจและการไออย่างมีประสิทธิภาพ
6. อธิบายถึงภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น
7. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด
8. ในคืนวันก่อนผ่าตัด ผู้ป่วยควรนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ
9. งดอาหาร น้ำ และยาทางปากทุกชนิดหลังเที่ยงคืนก่อนวันผ่าตัด
10. ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำตามแผนการรักษาของแพทย์
11. ก่อนไปห้องผ่าตัด ตรวจสอบป้ายข้อมือ ชื่อ-สกุล อายุ ให้ถูกต้อง ถอดเครื่องประดับ

ทุกชนิด ฟันปลอม ของมีค่าต่าง ๆ และปัสสาวะก่อนไปห้องผ่าตัด

12. เตรียมอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ ให้ครบถ้วน ลงนามยินยอมรับการรักษา

การประเมินผล (วันที่ 10 กันยายน 2549 เวลา 18.00 น.)

1. ผู้ป่วยสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัดได้ถูกต้อง
2. ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตัวในระยะก่อนผ่าตัดได้ถูกต้อง สีหน้าคลายความกังวล

สรุป ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขแล้ว

ปัญหาที่ 4 มีโอกาสเกิดภาวะช็อคจากการเสียเลือดและน้ำ

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยเสียเลือดในการผ่าตัด 250 มิลลิลิตร
2. ปริมาณน้ำเข้าในร่างกาย 800 มิลลิลิตร และปริมาณน้ำที่ขับออกจากร่างกาย 600 มิลลิลิตร ใน 8 ชั่วโมง
3. ผู้ป่วยมีอาการอ่อนเพลียหลังผ่าตัด

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะช็อคจากการเสียเลือดและน้ำ

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี สัญญาณชีพอยู่ในเกณฑ์ปกติ
2. บริเวณแผลผ่าตัดไม่มีเลือดสีแดงสดซึมผ้าปิดแผล ปริมาณเลือดในขวดสุญญากาศไม่ควรเกิน 200 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง
3. ปริมาณปัสสาวะออกมากกว่า 30 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง
4. ผู้ป่วยไม่มีภาวะช็อค
5. ตรวจหาค่าความเข้มข้นของเลือดหลังผ่าตัดไม่ต่ำกว่า 30 เปอร์เซนต์

กิจกรรมการพยาบาล

1. ดูแลทางเดินหายใจให้โล่ง นอนตะแคงหน้าไปทางด้านใดด้านหนึ่ง ป้องกันการสำลัก
2. ประเมินความรู้สึกตัวของผู้ป่วย
3. ประเมินและบันทึกสัญญาณชีพ
4. สังเกตแผลผ่าตัดที่สะโพกขวาว่ามีเลือดซึมออกหุ้มผ้าปิดแผลหรือไม่เพื่อประเมินการสูญเสียเลือดที่ออกจากบาดแผล
5. สังเกตและบันทึกปริมาณเลือด ลักษณะและสีของเลือด หรือสิ่งคัดหลั่ง และสีของเลือด ที่ออกมาอยู่ในขวดสุญญากาศ (ถ้าผิดปกติรีบรายงานแพทย์)
6. สังเกตและบันทึกจำนวนปัสสาวะและจำนวนสารน้ำที่เข้าทางหลอดเลือดดำ
7. ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับสารน้ำ Dextrose 5% in ½ normal saline 1,000 มิลลิลิตร ทางหลอดเลือดดำ หยดในอัตรา 100 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง
8. ตรวจหาค่าความเข้มข้นของเลือดหลังผ่าตัดตามแผนการรักษา และรายงานแพทย์

การประเมินผล (วันที่ 11 กันยายน 2549 เวลา 23.00 น.) ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี สัญญาณชีพอยู่ในเกณฑ์ปกติ
ปัญหาที่ 5 ผู้ป่วยปวดมากเนื่องจากเนื้อเยื่อและกระดูกบริเวณสะโพกข้างขวาถูกทำลายจากการผ่าตัด
ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยบอกรวดแผล ให้คะแนนความปวดระดับ 8 ร้องขอให้ฉีดยาระงับปวด
2. ผู้ป่วยมีสีหน้าแสดงอาการเจ็บปวดเวลาเคลื่อนไหวร่างกาย

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยมีความสุขสบาย และอาการปวดแผลผ่าตัดทุเลาลง

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยบอกรวดแผลลดลง ให้คะแนนความปวดน้อยกว่าระดับ 5
2. ผู้ป่วยมีสีหน้ายิ้มแย้ม สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ตามพิสัยของการเคลื่อนไหว
3. สามารถนอนพักผ่อนได้ 6 ชั่วโมง

กิจกรรมการพยาบาล

1. ประเมินอาการปวด และดูแลให้ยาบรรเทาปวด ตามแผนการรักษา
2. ดูแลจัดท่านอนที่สุขสบาย

3. ช่วยเหลือและส่งเสริมผู้ป่วยในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
4. ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ

การประเมินผล (วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2549 เวลา 23.00 น.)

1. ผู้ป่วยบอกปวดแผลลดลง ให้คะแนนความปวดระดับ 3
2. ผู้ป่วยมีสีหน้าผ่อนคลาย ไม่ร้องขอให้ฉีดยาระงับปวด
3. สามารถนอนพักผ่อนได้ 5 ชั่วโมง

สรุป ปัญหาที่ได้รับการแก้ไขบางส่วน ยังคงให้การดูแลต่อไป

ปัญหาที่ 6 มีโอกาสเกิดการติดเชื้อที่แผลผ่าตัดและระบบทางเดินปัสสาวะ

ข้อมูลสนับสนุน

1. แผลผ่าตัดขนาดใหญ่บริเวณสะโพกข้างขวา
2. ผู้ป่วยปัสสาวะสีเหลืองเข้มประมาณ 200 มิลลิลิตร
3. ผู้ป่วยได้รับการกายสยสวนปัสสาวะ 2 วัน

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยไม่มีการติดเชื้อบริเวณแผลผ่าตัดและระบบทางเดินปัสสาวะ

เกณฑ์การประเมินผล

1. บริเวณแผลผ่าตัดและบริเวณที่ถอดสายระบายเลือดออกไม่มีการอักเสบ บวม แดง ร้อน ไม่มีสิ่งคัดหลั่งลักษณะหนองไหลออกจากแผล
2. อุณหภูมิร่างกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ 36.5 – 37.5 องศาเซลเซียส
3. ปัสสาวะสีเหลืองใส ไม่มีตะกอนหรือเลือดปน

กิจกรรมการพยาบาล

1. ล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย เพื่อป้องกันการติดเชื้อ
2. สังเกตบริเวณแผลผ่าตัด ลักษณะอาการแสดงของการอักเสบติดเชื้อ
3. ดูแลทำความสะอาดแผลด้วยเทคนิคปราศจากเชื้อ
4. วัดสัญญาณชีพทุก 4 ชั่วโมง สังเกตและประเมินอาการผิดปกติ
5. แนะนำผู้ป่วยไม่ควรแกะผ้าปิดแผล ขณะเช็ดตัวทำความสะอาดร่างกาย ระวังระวังไม่ให้ผ้าปิดแผลเปียกน้ำ
6. ติดตามการถ่ายปัสสาวะ ลักษณะและปริมาณของปัสสาวะ หลังจากถอดสายสวนปัสสาวะออก
7. ให้คำแนะนำการทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกที่ถูกต้องวิธี
8. แนะนำให้ผู้ป่วยดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 2,000 – 2,500 มิลลิลิตร รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

การประเมินผล (วันที่ 12 กันยายน 2549 เวลา 21.00 น.)

1. บริเวณแผลผ่าตัดและบริเวณที่ถอดสายระบายเลือดออกไม่มีการอักเสบ

2. อุณหภูมิร่างกายอยู่ในเกณฑ์ปกติคือ 36.6 องศาเซลเซียส
3. ผู้ป่วยปัสสาวะได้ มีอาการปวดขณะปัสสาวะ ไม่มีแสบขัด

สรุป ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขบางส่วน ยังคงให้การดูแลต่อไป

ปัญหาที่ 7 มีโอกาสเกิดแผลกดทับบริเวณก้นกบและสันเท้า

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยต้องนอนหงายมีหมอนสามเหลี่ยมวางระหว่างขาทั้ง 2 ข้าง จึงเกิดแรงกดทับบนผิวหนังบริเวณก้นกบและสันเท้า

2. ผู้ป่วยไม่ยอมเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าด้วยตัวเอง สีหน้าไม่สุขสบาย

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดแผลกดทับบริเวณก้นกบและสันเท้า

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผิวหนังบริเวณก้นกบและสันเท้าของผู้ป่วยไม่มีรอยแผลกดทับ
2. ผู้ป่วยสามารถเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าได้ถูกต้อง
3. ผู้ป่วยมีสีหน้าสดชื่น สุขสบายขึ้น

กิจกรรมการพยาบาล

1. ดูแลให้พลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมง
2. ดูแลปุ่มกระดูกโดยใช้หมอนรองบริเวณตาตุ่ม สันเท้า และมีฟองน้ำ หรือผ้านุ่มรองบริเวณก้นกบ
3. กระตุ้นให้ผู้ป่วยเปลี่ยนอิริยาบถบ่อย ๆ
4. ดูแลผ้าปูที่นอนและผ้าขวางให้เรียบตึง ไม่เปียกชื้นตลอดเวลา
5. ดูแลผิวหนังให้แห้งสะอาดอยู่เสมอ
6. สังเกตบริเวณผิวหนังเหนือปุ่มกระดูกและผิวหนังรอบ ๆ

การประเมินผล (วันที่ 15 กันยายน 2549 เวลา 21.00 น.)

1. ผิวหนังบริเวณก้นกบและสันเท้าของผู้ป่วยไม่มีรอยแผลกดทับ
2. ผู้ป่วยสามารถเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าได้ถูกต้อง
3. ผู้ป่วยสีหน้าสดชื่น สุขสบายขึ้น

สรุป ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขแล้ว

ปัญหาที่ 8 มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุขณะเดิน

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยลุกจากเตียงวันแรก
2. ผู้ป่วยบอกรู้สึกขาไม่มีแรง

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยไม่เกิดอุบัติเหตุขณะเดิน

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยสามารถทรงตัวอยู่ได้ลักษณะยืนและเดิน
2. ผู้ป่วยไม่มีอาการอ่อนเพลียหรืออ่อนแรงบริเวณขาทั้ง 2 ข้าง

กิจกรรมการพยาบาล

1. ดูแลผู้ป่วยแต่งกายให้รัดกุม และจัดสถานที่บริเวณที่จะเดินให้สะดวก ไม่มีสิ่งกีดขวาง
2. ทบทวนท่าทางต่าง ๆ เพื่อเตรียมลงเดินให้ผู้ป่วยเข้าใจถูกต้อง
3. ดูแลให้ผู้ผู้ป่วยดื่มน้ำหวานหรือน้ำเย็น 1 แก้ว ก่อนลงเดิน เพื่อให้รู้สึกสดชื่น
4. ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยในการลงยืนข้างเดียว
5. ให้ผู้ป่วยหัดเดินด้วยเครื่องช่วยเดินชนิด 4 ขา จนชำนาญ
6. อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยเพื่อคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจ
7. ให้เดินพร้อมกับผู้ป่วยอื่นที่ได้รับการผ่าตัดชนิดเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึก

แข่งขันและมีกำลังใจ

การประเมินผล (วันที่ 16 กันยายน 2549 เวลา 18.00 น.)

1. ผู้ป่วยสามารถทรงตัวอยู่ได้ลักษณะยืนและเดิน
2. ผู้ป่วยไม่มีอาการอ่อนเพลียหรืออ่อนแรงบริเวณขาทั้ง 2 ข้าง

สรุป ปัญหาที่ได้รับการแก้ไขแล้ว

ปัญหาที่ 9 ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

ข้อมูลสนับสนุน

1. ผู้ป่วยซักถามเกี่ยวกับการดูแลตัวเองอย่างไรเมื่อกลับไปอยู่บ้าน
2. ผู้ป่วยมีสีหน้าไม่สดชื่น วิตกกังวล

จุดประสงค์การพยาบาล ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

เกณฑ์การประเมินผล

1. ผู้ป่วยเข้าใจและสามารถบอกถึงการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน ได้ถูกต้อง
2. ผู้ป่วยมีสีหน้าสดชื่น คลายความวิตกกังวลลง

กิจกรรมการพยาบาล

1. หลีกเลี่ยงการงอข้อสะโพกและการหุบขาเข้าประมาณ 6 สัปดาห์หลังผ่าตัด
2. เมื่ออยู่ในท่านอน นั่ง หรือยืน อย่าไขว้ขาข้างที่ทำการผ่าตัดไปบนขาข้างดี
3. ไม่ควรลุกยืนจากเก้าอี้ทันทีทันใด ควรฝึกให้ผู้ผู้ป่วยทำได้ชำนาญ
4. เวลานอนควรมีหมอนวางระหว่างขาทั้ง 2 ข้าง
5. การตัดเล็บเท้าหรือผูกเชือกรองเท้า ในระยะแรก ๆ ควรหาคนช่วย
6. เมื่อจำเป็นต้องก้มเก็บของบนพื้น ให้เหยียดขาข้างที่ทำผ่าตัดไปด้านหลัง แล้ว

ย่อขาข้างดีลง จึงก้มตัวลงเก็บสิ่งของ

7. สามารถมีกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ตามปกติ หลังผ่าตัด 6 เดือน ถึง 1 ปี ไม่ควรออกกำลังกายมาก

8. แนะนำให้ผู้ป่วยหัดเดินขึ้น-ลงบันไดได้ในปลายสัปดาห์ที่ 2 หลังจากฝึกการเดินบนพื้นราบได้ดีแล้ว

9. แนะนำการออกกำลังกายกล้ามเนื้อต้นขาและรอบข้อสะโพกให้แข็งแรง

10. ใช้เครื่องช่วยเดินประมาณ 6 สัปดาห์ หรือจนสามารถเดินได้ดี

11. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ย่อยง่าย

12. พยายามควบคุมน้ำหนักตัวอย่าให้มากเกินไป

13. หลังจากกลับบ้านแล้วประมาณ 1 เดือน ให้มาตรวจตามนัด

การประเมินผล (วันที่ 2 ตุลาคม 2549 เวลา 14.00 น.)

1. ผู้ป่วยเข้าใจและสามารถบอกถึงการปฏิบัติตัวเมื่อกลับไปอยู่บ้าน ได้ถูกต้อง

2. ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตัวตามข้อปฏิบัติได้ถูกต้องและมีสีหน้าสดชื่น

สรุป ปัญหาได้รับการแก้ไขแล้ว

หลังจากได้รับผู้ป่วยไว้รับการรักษาเป็นเวลา 25 วัน ได้รับไว้ในความดูแลติดตามเยี่ยม 8 ครั้งพบว่าได้รับการแก้ไขปัญหอย่างต่อเนื่อง ข้อวินิจฉัยการพยาบาลทุกข้อได้รับการแก้ไขและได้ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องรวมเวลาในการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเป็นเวลา 25 วัน และนัดมาพบแพทย์อีก 1 เดือน (วันที่ 20 ตุลาคม 2549)

ขั้นตอนดำเนินการ โดยศึกษาข้อมูลจากผู้ป่วย ญาติ เวชระเบียน ศึกษาความรู้ทางวิชาการและกรอบแนวคิดทางการพยาบาลจากตำราศัลยศาสตร์ จากงานวิจัยและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้ป่วยทางด้านศัลยกรรมกระดูก

5. ผู้ร่วมดำเนินการ ไม่มี

6. ส่วนของผลงานที่ผู้เสนอปฏิบัติ

เป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดร้อยละ 100

7. ผลสำเร็จของงาน

ได้ให้การพยาบาลและศึกษาติดตามและประเมินผลการพยาบาลเป็นเวลา 25 วันและเยี่ยมจำนวน 8 ครั้ง พบว่าปัญหาทั้ง 9 ข้อ ได้รับการแก้ไขพร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำก่อนกลับบ้านผู้ป่วยสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์

8. การนำไปใช้ประโยชน์

1. ทราบถึงปัญหาและผลลัพธ์ทางการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

2. เพิ่มคุณภาพการให้บริการทางการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

3. ลดระยะเวลาในการอยู่โรงพยาบาลของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมเนื่องจากภาวะแทรกซ้อนที่สามารถป้องกันได้

4. เป็นแนวทางในการนำมาพัฒนาการให้บริการผู้ป่วยทางด้านศัลยกรรมกระดูก
5. เพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

1. ผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจกระดูกต้นขาหักจำเป็นต้องได้รับการผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยได้รับความเจ็บปวด มีผลกระทบด้านร่างกาย ด้านจิตสังคม และตลอดจนครอบครัวของผู้ป่วย
2. ผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจกระดูกต้นขาหักส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ การให้การรักษาพยาบาลจำเป็นต้องอาศัยความชำนาญในเรื่องของภาวะหัวใจกระดูกต้นขาหัก และการพยาบาลผู้สูงอายุ
3. ผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจกระดูกต้นขาหักส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ สามารถเกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดได้ง่าย หากไม่ได้รับการวางแผนการพยาบาลที่ดี

10. ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีการสอนสุขศึกษาแก่ผู้ป่วยเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล และมีคู่มือการปฏิบัติตนเมื่อกลับไปอยู่บ้าน เพื่อให้ผู้ป่วยเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนหลังการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม
2. ควรมีการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยประสานงานกับศูนย์บริการสาธารณสุข
3. บุคลากรทางการแพทย์ควรมีความรู้และสามารถประเมินสภาพผู้ป่วยรวมทั้งให้การรักษาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยและป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้
4. ควรจัดให้มีการทำมาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจกระดูกต้นขาหักการพยาบาลผู้ป่วยก่อนและหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม เพื่อจะได้ให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

ลงชื่อ.....
(นาง นิตยา นันทนันท)

ผู้ขอรับการประเมิน
30/ ส.อ. 2551

ได้รับการตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ
ลงชื่อ.....

(นางนันทวัน จาตุรันต์วิชัย)

ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลตากสิน
30 ส.อ. 2551

(นายสมพงษ์ วงศ์ปัญญาถาวร)

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักการแพทย์
(ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลตากสิน)
30 ส.อ. 2551

หมายเหตุ แก้วไขระแวงเวลาการดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการประเมินผลงานสาขา
การพยาบาลวิชาชีพระดับ 7 ครั้งที่ 2/2550 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2550

เอกสารอ้างอิง

- มรรยาท ฦ นคร. การพยาบาลผู้ป่วยกระดูกหักที่ได้รับการยึดตรึงด้วยวัสดุภายในร่างกาย. เชียงใหม่ : โครงการตำราคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- วิวัฒน์ วจนะวิศิษฐ และคณะ. ออร์โธปิดิกส์ฉบับเรียบเรียงใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โฮลิสติก แพ็บลิชซิง จำกัด, 2547.
- ศิริรัตน์ นิลสมัย. ปัญหาที่พบภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม. วารสารชมรมพยาบาลออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย. 4(1) ; 2542 : 5 – 10.
- ศิริวรรณ บุญลือติกุล. การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพก. วารสารชมรมพยาบาลออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย. 6(1) ; 2544 : 36 – 45.

**ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของนางณัฐธิดา ปัญญาคม**

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 7วช. (ด้านการพยาบาล)

(ตำแหน่งเลขที่ รพต.403) สังกัดโรงพยาบาลตากสิน สำนักงานแพทย์กรุงเทพมหานคร

เรื่อง การเพิ่มศักยภาพในการรักษา ป้องกัน ส่งเสริม ฟันฟู ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม

หลักการและเหตุผล

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่าผู้สูงอายุที่มีกระดูกต้นขาส่วนคอหัก มีอัตราการตายร้อยละ 10 – 20 พบผู้ที่ต้องนอนอยู่บนเตียงตลอดร้อยละ 19 และอีกร้อยละ 33 ไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตปกติอย่างเดิมได้ ในประเทศไทยจำนวนผู้ป่วยใกล้เคียงกับอีกหลายประเทศในแถบเอเชีย คือพบสูงถึง 189 คน ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งมีภาวะแทรกซ้อนและอัตราการเสียชีวิตสูง หลังผ่าตัดพบอัตราการรอดชีวิตใน 1 ปีแรก ร้อยละ 80 ประมาณร้อยละ 50 สามารถเดินได้เหมือนปกติ อีกประมาณร้อยละ 50 มีทั้งเดินไม่ได้ และที่ต้องใช้เครื่องช่วยพยุงเดิน จึงเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการป้องกันและรักษา ดังนั้น การรักษาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุคือ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม เพื่อลดอาการปวด ลดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสามารถเดินได้ปกติ (ไพรัช ประสงค์จีน, 2544 : 914)

จากสถิติที่เก็บรวบรวมไว้ในหน่วยงานเวชระเบียนและสถิติ ฝ่ายวิชาการ โรงพยาบาลตากสิน (2546 – 2548) จำนวนผู้ป่วยทั้งหมดที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกหญิง พบว่ามีผู้ป่วยกระดูกต้นขาส่วนคอหักใน ปีงบประมาณ 2546 จำนวน 46 ราย ได้รับการทำผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมจำนวน 34 ราย ปีงบประมาณ 2547 จำนวน 69 ราย ได้รับการทำผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมจำนวน 44 ราย ปีงบประมาณ 2548 จำนวน 102 ราย ได้รับการทำผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมจำนวน 79 ราย พบว่ามีแนวโน้มผู้ป่วยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิผลในการดูแลผู้ป่วย ทั้งการพยาบาลก่อนและหลังผ่าตัด และครอบคลุมถึงการให้ความรู้ สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ป่วยและญาติสามารถดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ในการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้กลับคืนสู่สภาพปกติหรือใกล้เคียงกับปกติให้มากที่สุดขณะอยู่โรงพยาบาลและเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อติดตามอาการและเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นในผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม และติดต่อประสานงานกับศูนย์บริการสาธารณสุขในการติดตามดูแลผู้ป่วยหลังจำหน่ายจากโรงพยาบาล

เป้าหมาย

ผู้ป่วยหลังได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมทุกรายไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนและได้รับการส่งต่อไปยังศูนย์บริการสาธารณสุขที่รับผิดชอบติดตามดูแล หลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

กรอบวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

1. ทำสมุดบันทึกประจำตัวผู้ป่วยที่มีภาวะหวักระดุกข้อสะโพกหักที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ที่เข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกทุกราย
2. จัดให้มีการให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม เป็นรายกลุ่ม
3. ให้ผู้ป่วยที่ได้รับการให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดข้อสะโพกเทียม ทำแบบทดสอบหลังจากได้รับการสอน
4. ให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ผู้ป่วยยังไม่เข้าใจ พร้อมทั้งประเมินความพร้อมของผู้ป่วยก่อนจำหน่ายจากโรงพยาบาล
5. ลงบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพก ยาที่ผู้ป่วยรับประทาน การมารับการตรวจติดตามผลการรักษาหลังผ่าตัด อาการผิดปกติที่ควรเฝ้าระวังของผู้ป่วยลงในสมุดบันทึกมอบให้ผู้ป่วยนำติดตัวกลับบ้าน และให้นำมาด้วยทุกครั้งเมื่อมารับการตรวจตามแพทย์นัด
6. ส่งต่อไปยังศูนย์บริการสาธารณสุขที่รับผิดชอบพื้นที่ที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ให้มีการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยและโทรศัพท์สอบถามอาการของผู้ป่วย 1 สัปดาห์หลังจากจำหน่ายจากโรงพยาบาลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ออกเยี่ยมติดตามอาการของผู้ป่วย
7. ลงบันทึกอาการของผู้ป่วยไว้ที่สมุดบันทึกรับผู้ป่วยที่หอผู้ป่วย ในรายที่พบปัญหาให้มีการค้นหาสาเหตุ และทำการแก้ไข รวมถึงให้ความรู้เพิ่มเติมในวันที่ผู้ป่วยมาตรวจตามแพทย์นัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมทุกรายไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน
2. ผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมทุกรายสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติ และ

สามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. บุคลากรทางการแพทย์สามารถใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้ความเข้าใจ และการส่งต่อการรักษาไปใช้กับผู้ป่วยอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. ผู้ป่วยและญาติมีความพึงพอใจต่อการให้บริการทางการแพทย์ของบุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลมากยิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมทุกราย ได้รับการส่งต่อการรักษาไปยังศูนย์บริการสาธารณสุขประจำพื้นที่ที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ และจำนวนผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อนที่สามารถป้องกันได้จากการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียมเท่ากับ 0 เปอร์เซ็นต์

ลงชื่อ ณิชา ดม
 (นาง ณิชา ดม)
 ผู้ขอรับการประเมิน
30 / มิถุนายน / 2551

เอกสารอ้างอิง

ไพรัช ประสงค์จีน. “Injury to bones and joints.” ใน ชาญวิทย์ ตันติพิพัฒน์ และชนิด วัชรพุกก์ (บรรณาธิการ). **ตำราศัลยศาสตร์**, หน้า 914. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ศิริรัตน์ นิลสมัย. ปัญหาที่พบบนหลังการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม. **วารสารชมรมพยาบาลออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย**. 4(1) ; 2542 : 5 – 10.

ศิริวรรณ บุญจิตติกุล. การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพก. **วารสารชมรมพยาบาลออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย**. 6(1) ; 2544 : 36 – 45.